

Klager

Psykolog

Oslo, 18.11.2019
FER-sak: 24/19K

FAGETISK KLAGESAK - KONKLUSJON

Klager:

Innklaget psykolog:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 10.04.19 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 15.11.19.

BAKGRUNN FOR KLAGEN:

Innklagede psykolog var oppnevnt som sakkyndig av tingretten i en barnevernssak, sammen med en annen sakkyndig. Klagerne er henholdsvis barnevernleder og teamleder ved den aktuelle barneverntjenesten.

Klagen går på at innklagede psykolog sammen med annen psykolog har bistått i omsorgsunndragelse av barn under offentlig omsorg, og på denne måten overprøvd både fylkesnemndas, tingrettens og lagmannsrettens beslutninger. Psykologen har deltatt i et medieinnslag, der hun uttaler seg om sitt syn på saken, der den aktuelle barneverntjenesten omtales og enkeltansatte i barnevernet kan identifiseres.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

SAKSGANG:

10.04.19 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem.

Fagetisk råd, Norsk Psykologforening, Kirkegata 2, Postboks 419 Sentrum, N-0103 Oslo
Org.nr. 970 168 419. Tlf. +47 23 10 31 30. Telefaks +47 22 42 42 92. E-post: npfpost@psykologforeningen.no
Bankgiro nr. 8380.08.71932. www.psykologforeningen.no

- 17.06.19 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 18.06.19 Psykologen ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesiell punkter i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP). Psykologen bad om utsettelse, og ble imøtekommet på dette.
- 18.09.19 FER mottok redegjørelse fra psykologen.
- 11.10.19 FER mottok kommentar fra klager.
- 24.10.19 FER mottok sluttkommentar fra psykologen.
- 15.11.19 FER sluttbehandlet saken.

OPPSUMMERING AV TILSENDT DOKUMENTASJON

Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER skriver klagerne at de undrer seg over psykologens faglige vurderinger som fremkommer i den sakkyndige rapporten i den aktuelle saken. De viser til tingrettens vurdering av rapporten, slik det fremkommer i dommen. Klagerne viser til sitat fra dommen i tingretten. Retten skriver at den sakkyndige synes å være forutinntatt i sin holdning til et gitt familiesenter, og for optimistisk og positiv når det gjelder mors endringsmuligheter. De rettsoppnevnte sakkyndige (innklaget i samarbeid med annen sakkyndig) hadde anbefalt plassering i fosterhjem hos familie, til tross for at de ikke hadde fått mandat til å utrede dette alternativet.

Klagerne skriver videre at den sakkyndige psykologen gav uttrykk for en svært skeptisk holdning til barnevernet generelt, og til fosterhjems plassering utenfor nettverk spesielt. I flg. klagerne deler ikke retten den sakkyndiges syn på fosterhjem. I flg. det FER forstår som videre sitat fra tingrettens dom, bar psykologens opptreden i retten preg av å sympatisere med «bevegelsen som de siste årene har gått til kamp mot barnevernet», og det fremstod som om hennes generelle negative holdning til barnevernet tydelig påvirket hennes konklusjon.

Klagerne stiller seg bak tingrettens vurderinger. Klagerne skriver at barnevernssaken har vært grundig behandlet flere ganger, alle slutninger har vært enstemmige, og ingen har delt psykologens syn.

Klagerne skriver at på et tidspunkt forsvant barn (det opplyses ikke om det dreier seg om ett eller flere) fra sin omsorgsbasis. Barneverntjenesten ble etter hvert kjent med at barn oppholdt seg hos den innklagede psykologen. Barneverntjenesten bad om bistand fra lokalt politi og barnevernvakt for å undersøke om barn oppholdt seg hos psykologen. Da de kom til psykologens bopel, så det ikke ut til at barn fortsatt oppholdt seg der. Barn ble senere lokalisert i utlandet. Etter barneverntjenestens vurdering har psykologen bistått i omsorgsunndragelse av barn under offentlig omsorg. Klagerne opplyser at forholdet er politianmeldt.

Klagerne viser til link til videointervju hos den aktuelle mediekanaalen, der psykologen redegjør for sitt syn på saken. De skriver i sin klage at de tar avstand fra hele beskrivelsen av barnevernssaken, hvordan ansatte i barneverntjenesten har opptrådt og hva de har sagt, samt beskrivelsen av fosterhjemsomsorgen og finansieringen av denne.

Fers vurdering/oppsummering:

FER har lest klagen og sett medieinnslaget.

Klagen oppsummeres med følgende punkt:

- 1) Psykologen tar et oppdrag som sakkyndig i en barnevernssak, samtidig som hun synes å ha en generell skeptisk holdning til barnevernet i utgangspunktet.
- 2) Psykologen beskrives å overprøve både fylkesnemndas, tingrettens og lagmannsrettens beslutninger.
- 3) Psykologen har bistått i omsorgsunndragelse av barn under offentlig omsorg.
- 4) Psykologen har deltatt i et medieinnslag, der hun uttaler seg om sitt syn på saken, der den aktuelle barneverntjenesten omtales og enkeltansatte i barnevernet kan identifiseres.

FER observerer at det i medieinnslaget framkommer mye informasjon om flere barn, både fra den aktuelle saken og i andre saker psykologen hadde kjennskap til gjennom sitt arbeid. Videre framstår psykologens omtaler av ansatte i barnevernet som generelt nedsettende, og hun bruker i enkelte tilfeller også diagnostiske termer om de ansatte.

REDEGJØRELSE UNDER HENVISNING TIL FØLGENDE PRINSIPPER:

Rådet bad om psykologens redegjørelse til innholdet i klagen, og hennes refleksjoner rundt det som beskrives under de ulike punktene. Det henvises her spesielt til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Konfidensialitet og taushetsplikt

Psykologen respekterer individets rett til konfidensialitet gjennom å iaktta taushet om det som han/hun får rede på om klienter og andre under utøvelsen av yrket. Unntak fra taushetsplikten gjøres dersom det foreligger åpenbar fare for klienten eller andre. Psykologen kan også i henhold til loven være forpliktet til å gi fra seg opplysninger, og informerer derfor klienten om de begrensningene i taushetsplikten som følger av loven

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her

FER bad psykologen redegjøre for i hvilken grad personene som omtales i intervjuet med mediekanalen hadde gitt sitt samtykke til at disse kunne omtales og beskrives. Det vises i intervjuet til at mor til barna i den saken som har det primære fokus i intervjuet, har gitt sitt samtykke til at saken omtales. FER bad psykologen redegjøre for hva samtykket innebar, herunder eventuelle begrensninger. Tatt i betraktning det ene barnets alder, bad FER psykologen redegjøre for i hvilken grad dette barnet hadde blitt hørt i denne saken. FER bad videre psykologen å redegjøre for i hvilken grad de involverte i andre saker som ble omtalt hadde gitt sitt samtykke til dette, og å reflektere rundt hvilke konsekvenser det kan ha for de mulig identifiserbare personene å bli beskrevet i et medium som er offentlig tilgjengelig.

FER viste til klagepunkt 4, og ønsket psykologens refleksjoner rundt ovennevnte punkter i EPNP.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

FER bad psykologen reflektere rundt og redegjøre for hvilke vurderinger hun gjorde da hun påtok seg dette oppdraget. (jfr. klagepunkt 1), og da hun valgte å stille opp i det omtalte intervjuet (klagepunkt 4).

II.3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

FER bad psykologen under dette punktet om å reflektere rundt klagepunktene 2 og 3, og redegjøre for bakgrunnen til at hun handlet som hun gjorde.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig. Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler:

II.4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

Rollekonflikter og utnyttning

Psykologen tilstreber bevissthet om sine egne behov, holdninger og vurderinger og om sin rolle i relasjonen. Han/hun misbruker ikke sin makt og stilling gjennom å utnytte klientens avhengighet og tillit. Psykologen unngår utenomprofesjonelle relasjoner til en klient, som kan redusere den profesjonelle distanse og føre til interessekonflikter eller utnyttelse.

Psykologen er oppmerksom på hvordan intimitet og seksualitet direkte og indirekte kan påvirke relasjonen mellom psykolog og klient. Psykologen unngår privatisering og seksualisering av klientrelasjoner. Seksuell omgang mellom psykolog og klient skal ikke forekomme.

FER bad psykologen, med henvisning til de ovennevnte punkter, om å reflektere rundt konsekvensene av, dersom det er tilfelle, å ha bidratt til omsorgsunndragelse av barn under offentlig omsorg (klagepunkt 3). Vi bad henne også om å reflektere rundt, og redegjøre for, hvilke konsekvenser hennes medieopptreden kan ha fått for barneverntjenestens videre virksomhet og for enkelte ansatte i denne virksomheten. Det ble her vist til punktene 3 og 4 i klagen. FER ønsket en refleksjon rundt psykologens rolleforståelse i den aktuelle barnevernssaken. Vi ønsket også at hun reflekterte rundt konsekvenser av hennes generelle kritikk av en offentlig instans., jfr. uttalelse om mangel på moral og etikk i barnevernssystemet.

Psykologens redegjørelse.

I sin redegjørelse har psykologen valgt å besvare klagepunktene punktvis.

Til klagepunkt 1 som omhandler at psykologen tar et oppdrag som sakkyndig i en barnevernssak, samtidig som hun synes å ha en generell skepsis til barnevernet i utgangspunktet, skriver innklagede innledningsvis at hun stiller seg delvis uforstående til påstanden. Hun skriver at det selvfølgelig er til beste for et samfunn at det finnes et barnevern som fungerer godt og etter hensiktene, som ivaretar barn, herunder gir barn omsorg utenfor biologisk familie der dette er til det beste for barnet. Hun skriver at hun bare unntaksvis ikke har blitt hørt i ulike rettsinstanser der hun har vært kritisk til barnevernets vurderinger, eller vært uenig i plasseringer og/ eller adopsjon. Psykologen skriver at både hun og hennes kollega er opptatt av arbeidet for å øke kvaliteten i barnevernet. Hun sier videre at Høyesterett har behandlet spørsmålet om sakkyndige kan tilkjenne sterkt kritikk av barnevernet, og har vurdert at samfunnet bør ha mer av lignende.

Til klagepunkt 2 som omhandler at psykologen beskrives å overprøve både fylkesnemndas, tingrettens og lagmannsrettens beslutninger, skriver psykologen at hun stiller seg fullstendig

uforstående til påstanden. Hun skriver at de nevnte rettsinstanser har tvert imot benyttet deler av hennes og kollegas sakkyndige rapport som grunnlag for sin avgjørelse. Hun skriver at rapporten konkluderer med at barna ikke hadde god nok omsorg hos mor, og åpnet samtidig for at den aktuelle gutten på tolv år ville være vanskelig plasserbar, og derfor burde komme til mors nettverk, eller hvis det ikke var mulig, fortsette å bo hos mor. Psykologen skriver videre at rettsinstansene ikke hadde tatt høyde for at barnet i ettertid måtte flytte fem ganger under barnevernets omsorg, og at hans funksjonsnivå skulle synke markant. Hun skriver at han gjentatte ganger uttrykte at han heller ville ta livet sitt enn å komme tilbake til institusjonen. Psykologen sier at hennes og kollegas vurdering om at gutten var særlig vanskelig plasserbar på denne måten ble bekreftet. Hun skriver videre at denne kritiske utviklingen førte til at hun sammen med to andre kolleger og mors advokat begjærte et møte med barnevernet for å drøfte hvordan krisen best kunne håndteres. Barnevernet avviste et slikt møte, og det ble begjært et møte i retten for å drøfte hva som var mest hensiktsmessig å gjøre.

Psykologen skriver de opplevde alle (les: psykologen, medsakkyndig og mors advokat) fra deres side at de bestrebet seg på å finne gode løsninger i samarbeid med barneverntjenesten, men at barneverntjenesten ikke ønsket dialog. Hun skriver videre at de (samme) undret seg over at barneverntjenesten reagerte så sterkt på at de anbefalte en rettslig vurdering av hvorvidt barna kunne plasseres i eksisterende nettverk. Hun skriver at departementet overfor dem har gitt uttrykk for at de arbeider med problemet som handler om at kommunene har mindre utlegg ved fosterhjemsplasseringer under BUF- DIR enn ved kommunale nettverksplasseringer.

Til klagepunkt 3 som omhandler at psykologen har bistått i omsorgsunndragelse av barn under offentlig omsorg, sier psykologen at påstanden er usann. Hun beskriver i det følgende situasjonen der mor ringer henne med ønske om en samtale mellom psykologen og den aktuelle gutten, fordi hun ønsker en dokumentasjon av hva han sier og hvordan han har det. Hun beskriver videre at hun ikke fant noen grunn til å nekte gutten en slik samtale, og hun tok imot mor og sønn hjemme hos seg selv. Etter en uformell samtale med dem gikk hun ut en tur, og ringte da barneverntjenesten og informerte om at gutten var hjemme hos henne. Psykologen forklarte at hun ikke hadde snakket ordentlig med gutten, og dermed ikke hadde grunnlag for å vurdere hvorvidt han skulle tilbake til institusjonen, noe hun oppfattet at barnevernet mente at hun mente at han ikke skulle. Barneverntjenesten henviste til at psykologen ikke hadde all informasjon, som hun derved i samråd med mors advokat ba om å få utlevert. Psykologen ba samtidig om et møte for å drøfte hva som var det beste for gutten nå.

I det videre argumenterer psykologen med at gutten hadde to timers skolevei hver dag, når hun ønsket å drøfte hvorvidt han kunne oppholde seg i midlertidig fosterhjem i nærheten av skolen, eller om han kunne oppholde seg midlertidig i hennes bolig inntil man fant et permanent fosterhjem. Hun ble avvist på ønsket om et slikt møte, og opplevde samtalen med barneverntjenesten som «surrealistisk lite konstruktiv.»

Da hun kom tilbake fra den nevnte spaserturen, fortalte gutten at han hadde blitt utsatt for gjentagende vold og holdesituasjoner på institusjonen. Psykologen sier at gutten sa at han heller ville dø enn å komme tilbake til institusjonen. Psykologen forlot hjemmet sitt neste morgen, og fikk senere vite at mor og sønn hadde fått hjelp av kjente til å forlate byen og senere landet. Psykologen skriver at hun og hennes kolleger ble meget overrasket da de hørte at mor og sønn hadde reist ut av landet og blitt stanset på grensen til annet land. Hun skriver

at de snakket med landets lokale politi som formidlet at de hadde sendt gutten til observasjon på psykiatrisk avdeling, da han også for dem fremstod som suicidal.

Avslutningsvis under dette punktet i redegjørelsen spør psykologen hva barneverntjenesten mener var det mest forsvarlige i denne situasjonen; at hun skulle avvise en samtale med en gutt i nød, eller at hun på egen hånd skulle arrestere mor og gutt og tvinge dem inn i en bil og kjøre dem tilbake til institusjonen, samtidig som hun visste at omkostningene kunne være mer selvsykning og mulig suicid? Hun sier at hun har avlagt ed på at hun ikke skal unnlate å hjelpe en person som befinner seg i akutt nød, og at hun også er forpliktet deretter.

Til klagepunkt 4 som omhandler at psykologen har deltatt i medieinnslag der hun utaler seg om sitt syn på saken, der den aktuelle barneverntjenesten omtales og enkeltansatte i barnevernet kunne identifiseres, sier psykologen at hun ikke kan se at hun har tilført personopplysninger i saken utover det som på forhånd var godt kjent i samme mediekanal via opplysninger fra mor. Hun skriver at «saken er siden gjort viden kjent på mors initiativ.»

Psykologen skriver at hun og hennes kollega vil henvise til at leger, politi, psykologer og andre personer med et betydelig samfunnsansvar må stå til rette for hvordan de håndterer sine saker, og de slutter seg til den faglige kritikken som sier at dette også bør gjelde de ansatte i barneverntjenesten, når disse begår grove feil, hvilket ikke er tilfelle slik systemet fungerer i dag.

Avslutningsvis under dette punktet skriver psykologen at hun og hennes kollega spør seg hvordan barneverntjenesten forholder seg til at «Europarådet» (FER antar at psykologen her mener Den europeiske menneskerettighetsdomstolen) nå vurderer 27 norske barnevernssaker samlet. De spør om den aktuelle barneverntjenesten (klager) tenker at det ikke er noen grunn til at norsk barneverntjeneste skal ta selvkritikk. De spør om kritiske stemmer skal personlig forfølges, og sier at de synes det er underlig at barneverntjenesten ikke viser noen grad av selverkjennelse og betenkeligheter over egen praksis. Videre undrer de seg over at barneverntjenesten har sendt klager på dem til en rekke instanser, med urimelige påstander. De skriver at «dette voldsomme engasjementet har i seg selv etiske betenkeligheter.»

Psykologen skriver at hun og hennes kollega vil ellers bemerke at de er seg svært bevisste etiske og moralske spørsmål, at de er en del av et nettverk med fagfolk innen barnevernfeltet, og at de aldri handler uten å konferere der de er uenige med barneverntjenesten. Helt avslutningsvis gjør psykologen oppmerksom på at både hun og hennes kollega tar avstand fra hele beskrivelsen fra barneverntjenesten, hvordan de har opptrådt, hva de har sagt, vurdert og ment.

Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen skriver klagerne at innledningsvis at slik de leser redegjørelsen svarer ikke psykologen på spørsmålene, hverken slik de fremkommer i de oppsummerende punktene eller i FERs presiseringer knyttet til de etiske prinsippene. Klagerne mener at både innklaget psykolog og hennes kollega i sin redegjørelse har hovedfokus på å beskrive barneverntjenestens (klagernes) dårlige arbeid. Barneverntjenesten vil ikke kommentere dette her, men vurdere og kommentere i en eventuell tilsynssak. Barneverntjenesten skriver videre at de deler psykologens mål om at flest mulig barn skal vokse opp med sine foreldre og at flest mulig av de som ikke kan det, vokser opp i eget nettverk. De skriver videre at det synes som om psykologen og kollega bygger sin argumentasjon rundt dette målet, uten å forholde

seg til at det her er snakk om et konkret barn og der de synes å ukritisk legge mors fremstilling til grunn.

Kommentar til redegjørelsens punkt 1: Barneverntjenesten mener det er legitimt å være kritisk til barnevernets arbeid og barnevernet som system, men spørsmålet er hva dette betyr for rollen som sakkyndig i barnevernssaker. Barneverntjenesten skriver at de forventer at en sakkyndig skal være objektiv, uten egeninteresser eller egen agenda, samt være faglig fundert i sitt arbeid. De mener at psykologen ikke oppfyller disse forventningene.

Kommentar til redegjørelsens punkt 2: Klagerne skriver at de ikke forstår psykologens resonnement her. De skriver at den aktuelle barnevernssaken har vært anket inn for lagmannsretten etter at barneverntjenesten sendte inn sin bekymringsmelding, og anken omfattet både omsorgsovertagelsen og samværsspørsmålet. De siterer fra lagmannsrettens vurderinger: «Lagmannsretten har merket seg tingrettens bekymring omkring «mors kamp mot barneverntjenesten,» som synes å fortsette også etter tingrettens dom. Det er ikke holdepunkter for at det har funnet sted endring av betydning for mors omsorgsevne eller mors mottakelighet for veiledning og hjelp.» Lagmannsretten siteres videre på at barnets situasjon har endret seg mellom fylkesnemndas og tingrettens behandling ved at barnet hadde funnet seg til rette i nytt fosterhjem, og at det var behov for å skjerme barnet for å unngå tilsvarende situasjon som i det tidligere fosterhjemmet. Det siteres til slutt: «Endelig har lagmannsretten lagt vekt på at det av hensyn til barnet er behov for ro i saken og at en fortsatt behandling ikke vil bidra til dette.»

Kommentar til redegjørelsens punkt 3: Klagerne skriver innledningsvis her at de ikke deler psykologens beskrivelse av situasjonen der barneverntjenesten ble informert om hvor barnet befant seg, men sier at de ble informert av en annen psykolog. Barneverntjenesten skriver at flere av påstandene psykologen og kollega beskriver er situasjoner som utløser meldeplikt. De skriver at når profesjonelle utøvere har bekymringer som fremkommer her, har barneverntjenesten en forventning om at dette varsles til riktig instans, dvs. den instansen som har instruksjonskompetanse og kan sørge for at barn får den hjelpen de har behov for. Barneverntjenesten skriver at de ikke er kjent med hvorfor dette ikke har skjedd, men antar at det skyldes psykologens manglende tillit til tilsynsmyndighetene.

Kommentar til redegjørelsens punkt 4: Barneverntjenesten skriver at de stiller seg undrende til at psykologen dekker seg bak mor når det gjelder å utgi opplysninger, både taushetsbelagte og andre. De stiller seg også undrende til fravær av refleksjoner rundt hvilken betydning psykologens profesjon har i situasjonen.

De skriver videre at de mener at når psykologen vurderer barnet som vanskelig plasserbart, så er det åpenbart at deres engasjement har bidratt til å redusere sannsynligheten for en plassering som er vellykket for barnet. Klagerne skriver at barnevernets generelle omdømme har betydning for alle barnevernssaker, og hvorvidt det lykkes å gi familier det de trenger. De skriver at psykologen bidrar til å gjøre barnevernets arbeid vanskeligere med sitt engasjement. De viser også til at det har hatt konsekvenser for enkelte ansatte i barneverntjenesten at de har blitt omtalt negativt, ved at det har kommet henvendelser til dem via sine private kanaler, samt blogginnlegg og mail til flere departementer og stortingsrepresentanter. Barneverntjenesten skriver at de ikke ønsker å fremstille hverken tjenesten eller enkeltansatte som offer i denne sammenheng, men at de mener likevel at det går en grense for hva som kan forventes å akseptere når det gjelder etterrettelighet og saklighetsnivå fra andre profesjonelle parter.

Klagerne skriver til slutt at forsøket på å oppnå dialog med barneverntjenesten blir omtalt flere steder i psykologens redegjørelse, og de har to kommentarer til dette. De skriver at for det første hadde innklaget psykolog ingen rolle i barnevernssaken. Man var ikke kjent med at mor eller barn stod i et klientforhold til psykologen. For det andre fremstod det for barneverntjenesten at det var hevet over enhver tvil at psykologenes eneste akseptable løsning var å tilbakeføre barnet til mor. De opplever ikke at psykologene har troverdighet som «meglere». Klagerne skriver at for barneverntjenesten fremstår deres engasjement å være begrenset til barn under offentlig omsorg, og fraværende for barn som bor med foreldre under sviktende omsorg.

Vedlagt klagerens kommentar til redegjørelsen er kopi av nedsettende og truende materiale som har kommet til en av barnevernstjenestens saksbehandlere sin private telefon og Messenger etter videointervjuet.

Sluttkommentarer fra psykologen.

I sine sluttkommentarer går psykologen igjen inn på beskrivelsene av den aktuelle situasjonen der barnet i den aktuelle barnevernssaken hadde tilhold hjemme hos henne. Hun er uenig i klagerens påstander om når barneverntjenesten ble informert om dette, og hva som var innholdet i samtalene med barneverntjenesten. Psykologen skriver at det er surrealistisk og uvirkelig at de er flere offentlige personer, endatil naboer av henne, som vet at de brukte hele ettermiddagen og kvelden på henvendelser til barneverntjenesten, og at barneverntjenesten i etterkant ikke erkjenner at dette i det hele tatt har funnet sted.

Psykologen skriver at det er hennes oppgave å legge premisser for retten, at retten står fritt til hvordan den håndterer vurderingen, og at hun ikke går mot rettens vurderinger. Hun skriver at hun i denne saken forela retten bekymringer for mors omsorgskompetanse, men var samtidig bekymret for at heller ikke barnevernet ville klare å plassere gutten stabilt, hvilken viste seg å være rett. Hun gjentar deretter det hun tidligere har beskrevet i sin redegjørelse vedr. funksjonsfall hos gutten. Hun skriver at det virker usannsynlig at retten ville kommet til den konklusjonen den gjorde, dersom den hadde sett inn i fremtiden at utviklingen ville være i strid med intensjonene om at barnet skulle få trygghet og bedret fungering. Hun skriver at hun og kolleger opplevde det som deres plikt å opplyse retten om at plasseringen ikke fungerte etter hensikten.

Psykologen skriver at sakkyndige noen ganger står i alvorlige etiske dilemmaer, og drøfter i det videre om ikke sivil ulydighet i noen tilfeller er det mest etisk riktige å gjøre.

I det videre beskriver psykologen flere saker der barn har lidd overlast under barnevernets omsorg, og der offentlige personer (det nevnes politisjef, prester, menighetsråd, tollere) som begår sivil ulydighet for å hjelpe barn når de forstår at de under barnevernets omsorg blir utsatt for skadelige enetiltak, holdinger, vold og misbruk. Psykologen skriver at for henne og kolleger står rettens prinsipper svært høyt, og at det skal særdeles mye alvor til for å «kjøre på rødt lys», noe hun mener at de ikke har gjort i den aktuelle saken. Hun skriver at det samtidig er soleklart i tråd med hennes rettsforståelse at en alvorlig utvikling i saken, der tiltakene helt åpenbart skader barnet, må drøftes av fagpersoner og hensyntas.

Til det punktet som omhandler media, skriver psykologen at det er i offentlig interesse hvordan de (psykologen mfl.) og foreldre opplever barnevernet. Hun skriver at hun har vært med på mange møter for å fortelle hva hun og andre tenker er alvorlige svakheter ved norsk

barnevern, uten at dette har gitt vesentlige oppløftende resultater. Hun skriver av ved å ha blitt gjengitt ganske så nøyaktig i en nylig dom som Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) har avsagt mot det norske rettssystemet og norsk lov, at hun og kolleger har vært med på å skrive historie. Hun sier at en av svakhetene hun påpekte, er at saksbehandlere ikke er personlig ansvarlige for grove saksbehandlingsfeil, herunder alvorlige usannheter. Hun skriver at EMD gir medhold i at det er helt nødvendig at saksbehandler og barnevernsleder er personlig ansvarlig for sine handlinger. Psykologen skriver at det er helt nødvendig med kommunikasjon med barnevern og politiske aktører og medier i fremtiden, og da mest hensiktsmessig på et lavt nivå, slik at hun (og andre) i fortsettelsen ikke hele tiden må henvende seg ut i Europa eller enda lengre ut, for at verden skal måtte gå tilbake til Norge og gjengi deres bekymringer for hva som ikke fungerer. Hun opplyser at den aktuelle saken har vært omtalt i utenlandske medier der hun også har medvirket, herunder Storbritannia og land i Midtøsten. Hun skriver avslutningsvis at hun skjønner at det kan være et sterkt motsetningsforhold mellom foreldre og barnevern, og at dette i seg selv kan føre til både trusler og vansker for ansatte i barnevernet, men at hun og andre ikke kan stilne deres kritikk av den grunn, da deres innvendinger er av avgjørende betydning for endringer. Hun anser heller ikke at hun (og andre) kan stilles til ansvar for hvordan enkeltpersoner reagerer på deres opplysninger og synspunkter i en særdeles viktig debatt.

Vedlagt psykologens sluttkommentar er et eget skriv der hun gjentar hendelsesforløpet i den aktuelle saken, og hvor den beskrives enda mer detaljert. FER velger å ikke referere fra denne, da innholdet ikke vurderes å opplyse saken ytterligere. Det er også vedlagt kopi av bekymringsmelding vedr. den aktuelle barneverntjenesten, stilet til barneverntjenesten, helsetilsynet, fylkesmannen og politiet. Den er undertegnet av den innklagede psykologen og tre andre. Denne refereres ikke av samme årsak.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

FER driver ikke etterforskning og må basere seg på partenes fremstilling. Dette er en omfattende sak, der det foreligger ulike beskrivelser, og i deler av det skriftlige materialet påstand mot påstand. Det er ikke mulig for FER å etterprøve hva som er riktig, herunder hva som ble sagt og gjort.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid, og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP.

I denne saken ønsket FER en refleksjon rundt psykologens rolleforståelse i den aktuelle barnevernssaken, som var utgangspunktet for klagen til FER. FER bad henne reflektere rundt og redegjøre for hvilke vurderinger hun gjorde da hun påtok seg dette oppdraget, og da hun valgte å stille opp i det omtalte intervjuet.

FER bad psykologen om å reflektere rundt konsekvensene av, dersom det var tilfelle, å ha bidratt til omsorgsunndragelse av barn under offentlig omsorg. Vi bad henne også om å reflektere rundt, og redegjøre for, hvilke konsekvenser hennes medieopptreden kan ha fått for barneverntjenestens videre virksomhet og for enkelte ansatte i denne virksomheten. FER ønsket også at psykologen reflekterte rundt konsekvenser av hennes generelle kritikk av en offentlig instans, jfr. uttalelse om mangel på moral og etikk i barnevernssystemet.

I psykologens redegjørelse bekrefter hun at hun hadde det aktuelle barnet og hans mor hjemme hos seg, etter at han dro fra barnevernstiltaket han bodde i, og at de også tilbrakte natten i hennes hjem. Dette hevder hun at hun gjorde for å forhindre at han ble utsatt for tvang og voldsutøvelse i det aktuelle tiltaket, og for å forhindre suicid, som gutten truet med dersom han ikke fikk komme tilbake til mor. Klager skriver i sin kommentar at psykologen på det tidspunkt ikke hadde noen rolle i den aktuelle barnevernssaken, noe psykologen ikke bestrider. Klager og innklagede skriver begge at mors omsorgskompetanse var vurdert som ikke god nok. Slik psykologen beskriver sin aktivitet og sine intensjoner i redegjørelsen, fremstår det for FER som at hun har inntatt en rolle der hun er den som skal vurdere barnets beste. Det fremgår ikke om hun hadde noen refleksjoner mht. hvor hun kunne henvende seg med sin bekymring, det være seg Fylkesmannen eller psykisk helsevern, for vurdering av guttens akutte behov og tiltakene rundt ham.

Psykologen benytter store deler av sin redegjørelse og sine sluttkommentarer til å beskrive sin bekymring for svakheter, unnfallenhet og til tider skadelige tiltak fra barnevernet som system, og fra enkeltpersoner ansatt i barnevernet. Det synes ikke å fremkomme, slik FER leser redegjørelsen, noen refleksjon rundt hvilke vurderinger psykologen foretok da hun tok på seg sakkyndigoppdraget; om hun hadde den tilstrekkelige objektive og faglige innfallsvinkel til å ta på seg et slikt oppdrag, og videre hvilke refleksjoner hun gjorde seg da hun gikk inn i en ny rolle etter at oppdraget (slik FER forstår det) var avsluttet, uten å ha noe nytt formelt oppdrag.

Slik FER leser redegjørelsen, bruker psykologen stor plass for å argumentere hvorfor hun har behov for å heve en kritisk røst til barneverntjenesten i Norge. FER har forståelse for hvorfor klager finner det underlig at psykologen da har påtatt seg et sakkyndig oppdrag der barnevernet er part i saken, når hun synes å formidle en så stor skepsis til barnevernet generelt. I sin sluttkommentar trekker psykologen frem andre eksempler på kritikkverdig barnevernsarbeid, for å belyse sin sak. Hun drøfter også her sivil ulydighet som et alternativ i etiske dilemmaer knyttet til konsekvenser av barnevernets arbeid.

FER bad psykologen redegjøre for i hvilken grad personene som omtales i intervjuet med mediekanalen hadde gitt sitt samtykke til at disse kunne omtales og beskrives. Det vises i intervjuet til at mor til barna i den saken som har det primære fokus i intervjuet, hadde gitt sitt samtykke til at saken omtales. FER bad psykologen redegjøre for hva samtykket innebar, herunder eventuelle begrensninger. Tatt i betraktning det ene barnets alder, bad FER psykologen redegjøre for i hvilken grad dette barnet har blitt hørt i denne saken. FER bad henne videre å redegjøre for i hvilken grad de involverte i andre saker som omtales hadde gitt sitt samtykke til dette, og å reflektere rundt hvilke konsekvenser det kan ha for de mulig identifiserbare personene å bli beskrevet i et medium som er offentlig tilgjengelig.

FER kan ikke se at psykologen har besvart dette klagepunktet, utover at hun sier at hun ikke hadde tilført personopplysninger i saken, som på forhånd var godt kjent i samme mediekanal via opplysninger fra mor. Psykologen gir sine begrunnelser for å belyse saken i media, men tar ikke opp spørsmålet om taushetsplikt og eventuelle samtykker. Hun skriver også at hun ikke kan stilles til ansvar for hvordan enkeltpersoner reagerer på hennes opplysninger og synspunkter i en særdeles viktig debatt. FER kan ikke se at det kommer frem en grundig refleksjon rundt konsekvenser det kan ha for barnevernstjenesten å bli fremstilt som det ble gjort, eller for enkeltpersoner som kunne identifiseres, uten at det nødvendigvis var akkurat disse som skulle holdes ansvarlige for en vanskelig situasjon.

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen vurderer FER at det foreligger brudd på EPNP på samtlige punkter.

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard